

Reakcia na hodnotenie

Ďakujem za Vaše hodnotenie práce, ktorá bola pre mňa veľkou výzvou, ale i naplnením snahy pokračovať v štúdiu po magisterskom stupni. Zameral som sa však okrem odpovede otázok i na prepracovanie Vami zadaných pripomienok k rigorózneho práci. Abstrakt bol pretvorený a teraz viac korešponduje s prácou. Bol prerobený úvod a taktiež v tretej kapitole bližšie definované čiastkové ciele práce. Podrobnejšia a hlbšia analýza filozofie by bola možná, napríklad v rozvinutí v spojení s inou bližšie definovanou témou o filozofii štúrovcov v ďalej rigorózneho práci zameranej na výučbu filozofie v tejto oblasti, prípadne dizertačnú prácu s hlbším výskumom, na ktorý poskytuje táto práca dostatočný základ.

Otázka

Ako chápe Ľudovít Štúr kresťanstvo a akú úlohu mu pripisuje pri vzniku národa i v súvislosti s identitou národa?

Odpoveď

V 18. storočí v oblasti svetovej novovekej filozofie vznikali dve základné tendencie: oddeliť filozofiu od teológie (anglickí osvietenici, francúzski materialisti) alebo integrovať obsah kresťanskej viery do filozofického myslenia (nemeckí osvietenici). Táto tendencia zbavovala kresťanskú vieru jej základu. K filozofom, ktorí mali vážny úmysel integrovať kresťanstvo do filozofie, patrili predovšetkým Hegel. Heglov pokus o teologickú a filozofickú syntézu z pohľadu kresťanstva však stroskotal. Chápanie kresťanstva Ľudovíta Štúra je úzko spojené s pokrokovou myšlienkou. Kresťanstvo je výsledkom historického a kultúrneho vývoja, preto nevymedzuje jeho jedinečnosť biblickým zjavením. Napriek tomu ho považuje za najvyššie náboženstvo, ktoré všetky ostatné duchovne a mravne prevyšuje. Sväté Písmo v rodnej reči prinieslo najmä pre evanjelické duchovenstvo nové možnosti pastorácie a taktiež sa stalo základom pre národné obrodzenie slovenského kresťanského národa.

Svojimi prednáškami sa Ľudovít Štúr dotýkal náboženského myslenia. Po svojom návrate z Halle vysvetľoval Kristovu Reč na vrchu (Mt 5,1- 7,29). Študentom vysvetľoval každý verš, aplikoval ho na súčasnosť a do praktického života veriaceho človeka. Jeden z prítomných študentov sa zmienil, že v prostredí lýcea nebol ešte nikdy takto úprimne zvestovaný Kristus, idea kresťanstva, ako aj krásny svet Syna človeka. Týmto svojím

pôsobením ovplyvňoval študentov nielen myšlienkovu, ale aj mravne. Kresťanské zásady Ľudovíta Štúra stáli v pozadí každej činnosti, ktorú vykonával. Vo vzťahu k evanjelickej cirkvi sa naplno prejavili v otázkach *Slovenského prestolného prosbopisu* (1842), *Únie s kalvíni* (1841) a pri zostavovaní *Nového Zpěvníka evangelického* (1842). Počas svojho života Štúr videl veľkú prekážku predovšetkým v konfesionalnej rozpoltenosti kresťanstva a chápaní národa, ktorého náboženské spory nevedli k spoločnému cieľu za štát pre všetkých Slovákov, bez rozdielu kresťanskej konfesie.

Ľudovít Štúr je bezpochyby zaujímavou osobnosťou, v ktorej sa snúbia viaceré kresťanské myšlienky a smerovania. Pokrstený protestant, ktorý žil prevažne v katolíckom prostredí a ktorého vo veľkej miere nadchýnalo pravoslávie. Protestantizmus kritizuje zo slovanofilského hľadiska ako individualistické, jednote i jednomyselnosti neslúžiacie náboženstvo a nahrádza ho pravoslávím. Štúr sa vlastne vzdáva protestantského náboženstva, nie je však známe, že by sa ho bol formálne vzdal. Rovnako spojenie politickej a cirkevnej moci, pravoslávie, pokladá za „slovanské náboženstvo“, za taký typ náboženstva, ktorý nestojí v opozícii voči vláde. Slovania sa musia podľa Štúra pripraviť na sprievodný znak možnosti riešenia slovanskej otázky spôsobom pripojenia sa k Rusku, a tým bude prijatie ruštiny a pravoslávia.

Štúr videl identitu národa v spoločnom *náboženstve, jazyku, území, kultúre a hospodárskom živote*. Spojenie kresťanského Boha s národom je špecifickým spojením, ktoré sa nachádza u všetkých štúrovcov a toto tvrdenie zastáva i príloha rigorózneho práce, kde v mnohých národných výrokoch štúrovcov nachádzame i odkaz na Boha a vieru.

Otázka

Čo rozumie Ľudovít Štúr pod pojmom "slovenskosť" vo vzťahu k iným národom?

Odpoveď

Vo filozofii štúrovcov sa objavujú snahy definovať nielen jazykové a mentálne hranice, ale i ale i „slovenskosť“ za pomoci geografických pojmov, napr. odvolávaním sa na rieku Dunaj, Váh, Hron, pohorie Tatry, ale i na Devín. Príklady, ktoré uvádzam v rigorózneho práce:

- „Vôľa mi je v tom žiali, ó, kebych vybavil ťažký osud národa tým a ho oslávil, nech by žiaľom sa rozlial na tú rieku Hrona a za to si tak tiekol, tiekol do neskona.“ (Michal Miloslav Hodža; Matora; 1853)

- „A náš kraj sa zas osvieži a vykvitne kvetom novým: Jasný Váh i Hron pobeží spevným poľom Slovákovým.“ (Samo Chalupka; Smútok; 1868)
- „Hen slovenská Tatra, tam bystrý Váh beží; tam moja dedinka v širom poli leží.“ (Samo Chalupka; Vojín na úmore; 1868)

Formovanie národnej filozofie u štúrovcov, ktoré trvalo viac ako storočie vyústilo až do revolučných období, počas ktorých Štúr dospieva k názoru, že je potrebné v mnohom odmietnuť západ a prijať východné chápanie národa. Ľudovít Štúr sa najprv usiloval definovať jazykové a mentálne hranice národa, ako aj samotnú „slovenskosť“. Následne sa snažil vymedziť náš národ, predovšetkým cez uzákonenie slovenského jazyka, ako životaschopného voči ostatným slovanským národom, ktoré svoj jazyk v tej dobe už mali kodifikovaný. Pri Štúrovi existuje spojenie ženského a poetického ako znak slovenskosti. V obave pred pohlavnosťou dáva Tatre pečať národného a slovensko-nadnárodného. Slovenskosť vo vzťahu k iným národom je definovaná snahou Ľudovíta Štúra o životaschopné kategórie národa a národnej identity.